



Hassas Konular

Tekstil Sektörü, Kadının Tekstil Sanayinde Yeri ve HEY Tekstil Örneği*

Aynur Bektaş

27 Kasım 2008

Türk sanayinin öncü sektörü olan tekstil ve hazır giyim bugünde Türkiye ekonomisi için hayati önemini sürdürmektedir. Sahip olduğu üretim, ihracat ve istihdam büyüklükleri ile ekonomideki ağırlığını korumaktadır. Tekstil ve hazır giyim sektörünün imalat sanayi içinde payı % 16 civarındadır. Türkiye sanayileşme tarihinde, birçok başarılı sanayi grubunun ilk faaliyet alanı olarak tekstil ve hazır giyim sektörünün çok özel bir önemi vardır.

1980'li yılların başından itibaren Türkiye'nin ihracata dayalı bir büyüme modeli benimsemesi ile beraber 100 milyon dolar seviyelerinden başlayan ihracat 2007 yılı sonunda 16 milyar doları hazır giyim, 6,5 milyar doları tekstil olmak üzere 22,5 milyar dolar oldu. 2008 yılı ihracatının da toplamda 25 milyar dolar olması beklenmektedir.

Tekstil ve hazır giyim sektörü Türkiye'nin istihdam yükünü çekmektedir. 2,5 milyon insan sektörde istihdam edilmektedir. Tekstilin hammaddesi olan pamuk üretiminden başlayarak nihai ürüne giden süreçte kadınlar önemli bir rol oynamaktadırlar. Sektör çalışanlarının % 70'inin kadın olduğu tahmin edilmektedir. Sektöre değer katan kadınlardan biri olarak Hey Tekstili nasıl kurduğumu ve geliştirdiğimi sizinle paylaşmak istiyorum.

1991 yılında çok genç yaşta emekli olduktan sonra amacı tamamen ihracat olan bir iş kurdum. Çok küçük bir ekiple 500 m2 bir alanda başladığım üretimimi bugün dördü Anadolu'da 7 fabrikada 60 bin m2 alana taşıdım, ilk çekirdek kadromuzu da 3 kişiden 4.000 kişiye çıkardık. Grup bünyesinde 8 şirket ve 500 milyon dolar ciroya ulaştık. 17 yıl gibi kısa bir sürede imalat sanayinde bunu başarmak hiçte kolay olmuyor.

Binlerce KOBİ'nin faaliyet gösterdiği hazır giyim sektöründe bizim hızlı büyümemizin birkaç sebebi var. Biz firma olarak baştan beri bazı kurullarla üretim yapmaya ve büyümeye odaklandık. Firmada uluslararası insan hakları standartlarında, sosyal sorumluluk bilinci ile üretim yapıyoruz ve bu yüzden dünyanın bilinen bütün büyük markaları bizimle çalışmayı tercih etti. Sosyal sorumluluk şartlarında üretim ne demektir? Çocuk işçi çalıştırmamaktır, tüm çalışanları kayıtlı çalıştırmaktır, yasaların sağladığı her türlü hakları vermektir, kadın erkek ayırımı yapmamak demektir, eşit işe eşit ücret demektir, temiz ve güvenli çalışma ortamı demektir, işçi sözcülüğü sistemidir, işyerinde "yasak yasaktır" anlayışıdır. Buna uyulup uyulmadığı da uluslararası firmalar tarafından denetlenmektedir.

Bu üretim şartları yerine getirildikten sonra biz yabancı markalardan büyük siparişler almaya başlayarak yolumuza devam etmeye başladık. En büyük müşterilerimiz Esprit, ki dünyadaki en büyük tedarikçileriyiz, Levi's, H&M, Calvin Clain, Mango, Massimo Dutti, River Islands, gibi dünyaca bilinen markalardır. Yaptığımız işi diğer üreticilerde yapıyordu. Onlardan bir adım daha önde olmamız gerekiyordu. Çünkü tüm büyük markalar sadece kaliteli dikim hizmeti istemiyorlar, bunu dünyanın başka bölgelerinde daha ucuza bulabilirler. Markalar en başta yeni dizayn, kumaş geliştirmeleri, güçlü finansal yapı, yaratıcı ve dinamik üretim altyapısı istiyorlar. Bunların hepsini yapınca firmaların tedarikçisi olmaktan çıkıp stratejik iş ortağı konumuna geçtik.

Bizi üretimde bir adım ileriye taşıyacak bir proje olarak, yurtdışında tasarım ve pazarlama ofisleri açmaya başladık. Müşteri odaklı, ona yakın ve her zaman yeni dizaynlar üretmek, aktif pazarlama yapmak, pazarın beklentilerini gözlemlemek için kurduğumuz ofisler bizi üretimde çok farklı bir noktaya getirdi. Türkiye'deki en büyük tasarım, koleksiyon ve modelhane kapasitesi yaratarak müşteri için vazgeçilmez olmayı başardık.



Hazır giyimdeki temel trendleri takip ettiğimiz için üretimin İstanbul'da giderek pahalı ve imkânsız hâle geleceğinin farkına vardık ve yatırımlarımızı Anadolu'da yapmaya başladık. 2005 yılında Çerkeş fabrikamızı, 2006 yılında Hacibektaş fabrikamızı, 2007 yılında Tosya fabrikamızı ve 2008 yılında Batman tesisimizi açtık. Tüm fabrikalarımızda çalışanlarımızın çoğunluğunu kadınlar oluşturuyor. Biz doğduğumuz topraklara olan borcumuzu yatırım yaparak, istihdam sağlayarak ödediğimizi düşünüyoruz.

17 yılda KOBİ dahi denemeyecek çok küçük bir firmayı 500 milyon Dolarlık ciroya yükseltmek toplum için önemli bir rol model oldu. Hele bir kadın olarak bunu başarmak daha büyük bir anlam ifade ediyor. Çevreme baktığım zaman Türkiye'de bir çok kadının çalıştığını ancak babalarının, kocalarının, erkek kardeşlerinin arkasında kaldığını, öne çıkmadığını gördüm. Bu nedenle de bu başarıyı toplumdaki kadınlara rol model olmak için paylaşmak istedim.

Üye olarak çalışmaya başladığım Türkiye Giyim Sanayicileri Derneğinde kısa bir sürede Yönetim Kurulu Başkanlığı üstlendim. 2,5 yıllık bu dönemimde evde oturan kadınların ekonomiye katılımı için bir yasaya öncülük ettim. İstanbul gibi büyük şehirlerden üretimin Anadolu'ya kaydırılması projesini derneğim başlatmıştı, ben de burada aktif bir rol aldım. Kendim Anadolu'da dört farklı ilde yatırım yaptım. Bu yatırımlarım başarılı ve karlı yatırımlar oldu. Bunu gerek basın yoluyla gerekse sektör buluşmaların veya hükümete karşı sektörümü temsil ettiğim durumlarda açıklıkla ortaya koydum. Başka firmaların da yatırımlarını Anadolu'ya taşımalarını teşvik ettim. Hala da ediyorum. Bu çalışmalarımın dolaylı benim için son derece onurlu olan "Ernst & Young Yılın Sosyal Girişimcisi" ödülünü aldım. Tabii ki birçok ödülüm var, yılın kadın girişimci ödülü, yılın kadın ödülü gibi. Birçok kişi yılın girişimci ödülü alabilir, ama benim için yılın sosyal girişimci ödülünü almak çok özeldi.

Sivil toplum örgütlerinde çalışmak bir virüs gibi içinize giriyor ve yakalandığınız hastalığı çevrenizdekilere bulaştırmaya çalışıyorsunuz. Halen başkanlığını yürüttüğüm TOBB Kadın Girişimciler Kurulu'nda, Türkiye'de, tabii ki yine öncelik Anadolu olmak üzere, daha fazla kadın girişimci çıkarmak için çalışıyorum. Kurulumuz Türkiye'nin en büyük sivil toplum örgütü olan TOBB Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği bünyesinde oluştu. TOBB, Türkiye'de 1,3 milyon işvereni temsil etmektedir. Türkiye'nin tüm illerinde "İl Kadın Girişimci Kurulları" nı oluşturarak iki binden fazla kadına ulaştık. Bu kadınlar kendi işlerini kurmuş, toplumda saygın konumları olan, başka girişimcilere koçluk edecek yetkinlikte kişiler. Bu yılın Ağustos ayında 850 iş kadınıyla ilk kongremizi Ankara'da yaptığımızda, Türkiye'nin coğrafi olarak en geniş, sektörel olarak en derin kadın örgütünü ortaya çıkarmanın heyecanını yaşadık. En yüksek katılımlardan biri 30 girişimci kadınla Bursa'dan gerçekleşti.

Türkiye'de kadınların toplumdaki yerini iyileştirmek ve çağdaş dünyaya uygun bir biçimde yeniden tanımlamak için sivil toplum örgütleri ve şirketler ortak projeler geliştiriyor. TOBB Kadın Girişimciler Kurulu olarak Procter&Gamble işbirliğiyle bir yarışmayı hayata geçirdik. Yeni girişim fikri olan kadınların başvurduğu yarışmaya üç bini aşkın proje geldi. Bu kadar çok proje fikri bizi inanılmaz derecede mutlu etti. 4 girişimci adayına gerekli olan sermaye ve danışmanlık desteği veriliyor.

Hayata geçireceğimiz projelerimizden bazıları şunlar:

1. KOSGEB, Küçük ve Orta Ölçekli Sanayi Geliştirme İdare Başkanlığı ile İl Kadın Girişimci Kurullarımızın işbirliği ile tüm Türkiye çapında Sanayi ve Ticaret Odaları'nda kadınlara yönelik "Girişimcilik Eğitimleri" vereceğiz.
2. 1 Ocak 2009 tarihi itibarıyla Türkiye'de organize edilen 189 fuarın her birinde, beşer kadın girişimciye ücretsiz fuar desteği sağlayacağız. Türkiye'de organize edilen her fuarda beş girişimci kadın 15'er metrekare, toplam 75 metrekare fuar alanını ücretsiz kullanacak. Böylelikle bir yılda 945 kadın ücretsiz fuar desteğinden yararlanacak. Bunun kadınlara faydası 3 milyon dolar civarında olacak.
3. Ocak - Şubat 2009 tarihlerinde yapılacak oda ve borsa yönetim seçimlerine kadınları hazırlamak ve temsil düzeylerini artırmak için çalışıyoruz. Türkiye'de kadınlar olarak mecliste % 9, yerel yönetimlerde % 1, meslek örgütlerinde % 1, şirket yönetimlerinde % 11 oranında temsil ediliyor. Kadınların daha çok oranda temsil edilmeleri için çalışmalar yapıyoruz. Her geçen gün kadınların bu konudaki olumlu ve kararlı tutumlarını görmekten de mutluluk duyuyorum.
4. Her ilde Kadın Girişimci Kurulları oluştu, her il kendi projelerini geliştiriyor. Başarılı projeleri toplumla paylaşıyoruz. Hedefimiz 81 ilden 81 başarılı proje çıkarmaktır.



5. Türkiye’de ve dünyada satışları çok iyi olsa dahi büyük kuruluşlar markalarını yaşatmak için müşteri ile duygusal bağ kurmak istiyorlar. Bunu da satış politikalarına yansıtıyorlar. Yurtdışından ve yurtdışından birçok kuruluş bizimle ilişkiye geçiyor. Kadınlarla ilgili sosyal sorumluluk projeleri ve kadınlara ilgili girişimcilik yarışmalarını bizimle yapıyorlar.
6. Kadın girişimciliğini özendirmek ve kadınları cesaretlendirmek adına kurulumuzdaki kadınlara koçluk yaptırıyoruz ve staj imkânı veriyoruz.
7. TOBB Avrupa Birliği Dairesi ile birlikte Avrupa Birliği fonlarından yararlanmak için projeler üretiyoruz.
8. Türkiye’de iş kurmak isteyen kadına Kurulumuz aracılığıyla kullanabileceği kredi ve kefalet başvurularında yönlendiriyoruz.
9. TOBB Kadın Girişimci Akademisi’nin kurulması. Bağlı olduğum kurumun Türkiye’de Ekonomi ve Teknolojisi var. Çok önemli bir üniversite. Bu üniversiteden destek alarak kadınlara girişimcilik eğitimi verilmesi, kadınlar için özel girişimcilik eğitim modüllerinin geliştirilmesi, yetiştirilen kadınların da kalifiye bir eleman olarak iş hayatına yönlendirilmesi için uğraşacağım. Bununla ilgili girişimlere başladım.

İlgiyle dinlediğiniz için teşekkür ediyorum.

* KÖKSAV tarafından 18 Ekim 2008 tarihinde, Bursa’da düzenlenen *Bursa Tekstil Sanayii: Sorunlar, Bakışlar, Yaklaşımlar* Toplantısında yapılan konuşmanın metnidir.

Aynur Bektaş, Hey Grup İcra Kurulu Başkanı ve TOBB Kadın Girişimciler Kurulu Başkanıdır.

KÖKSAV E-Bülteni, KÖK Sosyal ve Stratejik Araştırmalar Vakfı (KÖKSAV) tarafından çıkarılmaktadır. KÖKSAV bağımsız ve bağlantısız, günlük siyasî konumu olmayan bir kurumdur; merkezine Türkiye ve Türk dünyasını alarak araştırmalarını ulusal ve uluslar arası sosyal, siyasî ve stratejik konulara yoğunlaştırır, araştırma ve incelemeler yapar. Dolayısıyla, bu yayında ifade edilen bütün görüşler, değerlendirmeler ve varılan sonuçlar yalnızca yazarlarına aittir.

© 2008, KÖK Sosyal ve Stratejik Araştırmalar Vakfı. Bütün hakları saklıdır.